

Nieuwe wegen naar een oude bron

PROJECTPLAN KERKVERNIEUWING VANUIT DE OUDEKERKGEMEENTE 2023 - 2026

Voorwoord

...neem nou Noah J., een fictieve persoon van 34, met een stevige, verantwoordelijke baan, twee jonge kinderen. Noah's vader is onlangs overleden. Noah heeft nooit iets met religie gedaan. Noah's ouders wezen dat af. Door het rouwproces rond de dood van vader en vanuit culturele belangstelling is Noah toch wat gaan nadenken over de waarde van rituelen.

Het is 2024. Noah zit op de fiets en heeft posters zien hangen die intrigeerden, iets met 'het mogen niet-weten in de oudste kerk van de stad'.

Noah kent de muziek van componist des vaderlands Tsoupaki. Noah besluit naar de kerkdienst (wat???) Noah naar een kerkdienst?! te gaan in de Oude Kerk. Daar gaat juist een nieuw muziekstuk van Tsoupaki in première.

Noah is geraakt door de ervaring. Noah krijgt ook een mooie flyer met uitleg over avondmaal en liturgie, met op de achterkant een activiteitenladder met het aanbod van de Oudekerkgemeente.

Een maand later is Noah er weer bij, want er is opnieuw iets wat trekt: journaliste Kysia Hekster gaat in gesprek met de dominee bij wijze van 'preekmoment'.

Wat stond er verder op die activiteitenladder?

Onder andere praten over (on-)geloof en twijfel met mensen uit deze club, dat er geen vaststaande antwoorden zullen komen.

Dat er een bedding is, een context van verhalen.

Een gespreksavond over verhalen die onze maatschappij mede gevormd hebben.

Noah vindt een nieuwe weg naar een oude bron. Noah wordt niet alleen lid, maar ook ambassadeur van de Oudekerkgemeente. Zoiets moois wil je niet voor jezelf houden.

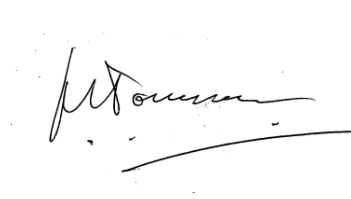
Noah neemt een nieuwe levenshouding mee naar een verantwoordelijke baan, naar een partner en naar twee kinderen...

Geachte commissie,

Noah vindt nieuwe wegen naar een oude bron. In de komende jaren hopen wij meer mensen zoals Noah te verwelkomen in de Oudekerkgemeente (OKG). Daarom leest u op dit moment de projectaanvraag voor kerkvernieuwing vanuit de OKG. We hebben de aanvraag vormgegeven volgens het format 'Projectplan kerkvernieuwing in en vanuit de wijken'.

In de afgelopen periode hebben we met bezieling ideeën gevormd en verder uitgewerkt, waarvan wij geloven dat ze de moeite waard zijn om daadwerkelijk ten uitvoer te brengen. We hopen dat u er ook op deze manier over denkt en onze aanvraag wilt honoreren.

Met een vriendelijke groet,

Peter Tomson, scriba
namens de kerkenraad van de Oudekerkgemeente

Amsterdam, 5 mei 2022

Wat voor type project is het (vink aan wat van toepassing is);

- Vernieuwingsproject vanuit een wijkkerk**
- Onderzoek om te komen tot vernieuwing vanuit de wijkkerk
- Vernieuwingsproject wijkkerk samen met diaconie
- Vernieuwingsproject van meerdere wijken samen
- Vernieuwingsproject voor het gebouw
- Project op een nieuwe plek vanuit een wijkkerk
- Project op een nieuwe plek (soort pioniersplek/ stedelijk project)

1 Aanleiding/achtergrond

1.1 De Oudekerkgemeente

De Oude Kerk is het oudste gebouw van Amsterdam. Al meer dan zeven eeuwen wordt hier, door tijden van grote verandering heen, de christelijke eredienst gaande gehouden. De protestantse OKG heeft belangrijke voor-reformatische elementen opgenomen in haar liturgie van de Ochtenddienst. In de liturgie van de Avonddienst keren elementen uit de monastieke traditie terug.

Daarmee geeft zij 'gehoor' aan het gebouw, dat de tekenen van de beeldenstorm duidelijk in zich draagt. Ook geven haar cantorij en haar organist ruim aandacht aan de muziek van Jan Pietersz. Sweelinck; hij was voor en na de reformatie organist van de Oude Kerk en wordt als een van de grootste Nederlandse componisten aller tijden beschouwd. Tegelijkertijd hecht de OKG aan de protestantse traditie van bijbelkennis en van goed doordachte, maatschappij-betrokken preken.

Wij voelen het vanuit de OKG als onze opdracht om ruimte te geven aan alle Amsterdammers, Nederlanders, passanten die Geest zoeken. Dat past bij hoe wij al zijn: een gemeente van vogels van zeer verschillende pluimage, die binnen een sterk liturgische vorm alle vrijheid voelen om te denken zoals ze willen en hun eigen verhouding tot de Bijbel te ontdekken. Met achtergronden die oorspronkelijk kunnen variëren van atheïstisch tot reformatorisch zijn wij een gemeente die openstaat voor de Onbekende Ander.

De OKG telt op papier meer dan 600 leden. In de praktijk zijn er naar schatting 120 actieve leden, waarvan meer dan 45 vrijwilligers. Het aantal kerkgangers op zondag is na corona lager dan voorheen (was gemiddeld 70, is op dit moment gemiddeld 40), maar sinds de livestreaming zijn er wekelijks enkele honderden unieke virtuele deelnemers aan de dienst. In de Avonddiensten liggen de aantallen deelnemers lager, behalve bij bijzondere diensten. Wat opvalt is dat de gemiddelde leeftijd van de OKG-leden en- bezoekers lager ligt dan bij de meeste andere PKA-kerken. Meer dan de helft van de kerkenraad is tussen de 30 en de 55 en op sommige zondagen zijn er meer dan tien kinderen en een groep van zes oudere tieners in de kerk.

De Ochtenddienst en de Avonddienst op zondag zijn de hoofdactiviteiten van de OKG in de Oude Kerk. Dit zijn ook de enig mogelijke activiteiten in het kerkgebouw zelf, vanwege de door de Stichting onderhouden museale functie. Het gebouw, de liturgie en de riten zijn onlosmakelijk met elkaar verweven. Ze vormen de kernelementen van de OKG. Daarom is kerkvernieuwing voor de OKG zonder één van deze elementen ondenkbaar.

1.2 Kerkvernieuwing

Wij van de OKG *hebben* de Oude Kerk niet (het gebouw is eigendom van de Stichting Oude Kerk). Wij *zijn* kerk in deze kerk. Hoe symbolisch! De door vrije hedendaagse mensen met eeuwige lofzang bezielde Oude Kerk is een schat.

Waarom dan kerkvernieuwing? Wel: een schat is er niet om op te zitten, maar om te delen. In een tijd waarin de meerderheid van de Nederlanders zich expliciet ongelovig noemt, en waar veel jonge mensen helemaal niets meer van het christendom afweten, kun je zeggen dat we ons op een kruispunt bevinden. Of we houden vast aan wat we doen en sterven in onze eigen schoonheid, of we gaan datgene wat onze ziel zoveel brengt, en dat een kader biedt aan ons bestaan, openleggen voor mensen die niet meer weten dat ze in een christelijke cultuur leven. We zijn vergeten dat humanisme en de verworvenheden van de Franse Revolutie voortkomen uit een christelijke cultuur. De leer van Jezus is erop gebaseerd dat ieder mens evenveel waard is, en dat je je eigen leer en wijsheid niet alleen voor jezelf moet houden, maar mag delen met de wereld. De OKG is bij uitstek de plek waar de waarden van de traditie en het christelijke ritueel contact kunnen maken met de hedendaagse maatschappij. De omgeving, de ligging, de

moderne kunst, de kwaliteit van liturgie en muziek, de ruimte voor vragen en geloofsgesprek: alles draagt daaraan bij. Na corona en een aantal moeizame interne jaren is de OKG klaar om vooruit te kijken. Door opnieuw uit te vinden hoe wij van waarde kunnen zijn voor de buitenwereld geven we nieuwe impulsen aan onze gemeenschap en ons geestelijk leven. Dit kan niet zonder ons diepzinnig luisteren naar die buitenwereld. Door onze schat open te leggen en onszelf open te leggen, hopen we op de intieme ruimte die nodig is om aan het mysterie te raken. Kerkvernieuwing is een *leap of faith*.

Hoe dan kerkvernieuwing? Om de schat te delen, moeten we niet alleen de deuren openzetten, maar zelf actief de buitenwereld naar binnen halen, uitnodigen, een podium geven. En daadwerkelijk in gesprek gaan met die buitenwereld. Zó worden wij geraakt en gevormd en nemen we onze verantwoordelijkheid als 'passanten' die het oude ritueel op deze plek gaande houden. En niet alleen maar gaande houden, maar al doende opnieuw vorm leren geven in deze tijd.

Voor ons ligt de essentie van de kerkvernieuwing niet in het doen van iets radicaal anders, maar in het al doende ontdekken en ontwikkelen. We willen een werkplaats voor liturgie en ritueel zijn, waarin we in gesprek met doorgewinterde kerkgangers én geïnteresseerde buitenstaanders, al experimenterend met traditie en vernieuwing, Geestkracht op het spoor komen.

1.3 Ontwikkeling project kerkvernieuwing

Kerkzijn doe je met elkaar. Daarom is het voor ons van wezenlijk belang dat alle betrokkenen het proces van kerkvernieuwing meemaken en kunnen instemmen met visie, missie en doel van kerkvernieuwing. De kerkenraad van de OKG heeft hierin het voortouw genomen, waarbij de input van verschillende gemeenteleden, de professionals (cantor, organist) en de werkgroep getijden zijn verwerkt. Niet alleen werken we voortdurend aan draagvlak binnen de gemeente, ook zijn er regelmatig evaluatiemomenten ingebouwd in het proces om te zorgen dat we alle energie zo optimaal mogelijk kunnen inzetten.

De plannen die we in het volgende hoofdstuk nader concretiseren, sluiten direct aan op wat we al doen. We buiten uit waar we al goed in zijn. Een vast ritme hoort bij het begrip 'ritueel', en als wij ergens goed in zijn, dan is het in rituelen. Daarom voeren we onze kerkvernieuwingscomponenten in de Ochtenddienst uit op maandelijks en bij de vespers op – om te beginnen – op tweewekelijkse basis. Kerkvernieuwing vindt plaats in het hart van ons gemeentezijn.

2 Visie, missie en doel

2.1 Visie

Onze visie op kerkvernieuwing is: de geschiedenis, het gebouw, het ritueel en de liturgie van de OKG openleggen op zo'n manier dat de oude Bron weer kan stromen voor velen, juist ook voor diegenen die nu niet bekend zijn met deze traditie. We zijn ons zeer bewust van de kracht van de traditie en van de noodzaak van voortdurende vernieuwing daarvan. We hebben behoefte aan rituelen die verbinden en bevrijden tegelijkertijd. We zien het verlangen daarnaar in onszelf en in de samenleving. Zodoende biedt de OKG een heel eigen gezicht in het rijke palet van Amsterdamse kerken.

Voor de volledigheid verwijzen we u naar de bijlage, waarin u het visiedocument Oudekerkgemeente 2022-2026 vindt.

2.2 Missie

Onze kernopdracht: door de uitvoering van de verschillende componenten van het kerkvernieuwingsproces willen we erachter komen wat de werkzame kerkvernieuwing voor de OKG precies is – dus: hóe leggen we die oude Bron het beste open? Dat is onze richtvraag voor de komende jaren.

We willen onze zinzoekende medemens een bedding bieden om om te gaan met het niet-weten. Zo werkt het huis van de liturgie ook voor onszelf. De unieke ruimte, het ritueel, de muziek spelen daarin allemaal een eigen rol.

2.3 Doel

We zien drie belangrijke doelen van dit kerkvernieuwingstraject:

1. Bij de tijd komen – Het is essentieel om telkens weer de goede beelden en juiste woorden te verbinden aan mensen van nu. We zoeken zelf ook nieuwe wegen naar oude bronnen. We leren van de dialoog met de buitenstaander. In die dialoog groeien we in inzicht, en kunnen we opnieuw ontdekken wat het betekent om te vertrouwen en deel uit te maken van een gemeenschap van mensen die je misschien normaal niet zou tegenkomen. In die dialoog zoeken we ook naar de essentie: wat is hier en nu de betekenis van het evangelie?
2. Groeien in aantal – Naast het feit dat de meerderheid van de Nederlanders zichzelf inmiddels als ongelovig beschouwt, wordt ook geconstateerd dat het aantal zinzoekers van onder de veertig steeds verder toeneemt. Wij willen er voor deze mensen zijn. We hebben ook meer massa nodig om er duurzaam voor de medemens te kunnen zijn. We geloven dat we met onze kwaliteiten iets te bieden hebben. En we gunnen onze schat eenvoudigweg aan meer mensen: we hopen in de komende jaren 150 vast regelmatig terugkerende bezoekers te binden en 30 nieuwe actief betrokken gemeenteleden te verwelkomen. Ook via de streaming kunnen we ons bereik vergroten.
3. Groeien in zichtbaarheid – Het kerkvernieuwingstraject zal de aandacht trekken door de uitnodigende en soms spannende activiteiten die we organiseren in het hart van onze diensten. We maken gebruik van onze naam als liturgische werkplaats en zetten ook onze diverse, sterke netwerken in om de buitenwereld daadwerkelijk naar binnen te halen. Communicatie is een onmisbaar deel van ons kerkvernieuwingsplan. Een campagne die opvalt en onze *core business* niet onbesproken laat: de g/Godsvraag durven aanroeren zonder pasklare antwoorden te geven. De OKG heeft een bijzondere positie. Wanneer er hier iets aan de hand is, staan er niet alleen artikelen in Het Parool of De Telegraaf, maar worden er zelfs Kamervragen over gesteld. Dat betekent, dat we ook publicitair op een schat zitten. Aan ons de taak om de beste manier te vinden om deze bal in te koppelen.

2.4 De vier componenten van het kerkvernieuwingsplan

Ritme hoort bij een ritueel. Iedere laatste zondag van de maand is er geen (gewone-) preek in de ochtenddienst. Er is wel een predikant (!), maar de vormgeving van de preek wisselt. Er is bijvoorbeeld:

1. Preek-Gesprek

Een goed voorbereid gesprek tussen dominee en gastspreker, aan de hand van de Bijbelteksten van deze zondag. Uit onderzoek van ons gemeentelid Marcel van Blijenburgh is gebleken dat een reeks aan spraakmakende Nederlanders gevoelig is voor een idee als dit. Het gaat hier om een leek, die in de overigens volstrekt 'gewone' OudeKerkse dienst een inbreng heeft op de plek waar normaal onze (gast-)predikanten 'het rijk alleen hebben'. De gastspreker komt eerst op bezoek en wordt enigszins ingewijd in de rituelen en gebruiken van onze diensten. Aan de hand van de voorliggende Bijbelteksten wordt een tweegesprek voorbereid door de dienstdoende predikant en de gast. Zo wordt de breedte en de diepte gegarandeerd. Wij verwachten nieuwe perspectieven op onze oude bronnen, wij verwachten spannende en grappige momenten, wij verwachten zeker ontroering, want reken maar dat we elkaars gevoelige snaren gaan raken in zo'n dialoog. Overigens hoeft het bij het preekgesprek niet alleen om BN'ers te gaan. Ook de kunstenaar die op dat moment in de Oude Kerk exposeert is kandidaat, of iemand anders van wie op inhoudelijke grond verwacht mag worden iets belangwekkends van buiten in te brengen. De kwaliteit staat, net als bij onze gangbare preken, voorop. Op de beste momenten zullen we een inspirerende synergie van kennis en kunde van de dominee enerzijds en de maatschappelijke betrokkenheid en professionele invalshoek van de gast anderzijds mogen verwachten. Voor de nieuwe bezoekers die ongetwijfeld op dit project af zullen komen, is de gastspreker een rolmodel, dat het aandurft in het hart van de christelijke eredienst een plek te zoeken.

2. Kerkatelier

Gedurende het moment dat normaal de preek klinkt, verspreiden de aanwezigen zich in gezamenlijke concentratie door het immense gebouw. In verschillende kapellen en op andere plekken zijn iedere keer andere verstillings- en gebedsaanleidingen, of thema's in samenwerking met mensen van buiten. Dit onderdeel wordt ingeleid door de predikant, uitgeleid door het orgel. Dit is de plaats waar we de meeste ruimte laten voor een onderzoek naar welke vorm een kanaal blijkt te zijn waardoor de oude bronnen gaan stromen voor de mensen die op dat moment de gemeente vormen in de Oude Kerk. In nauwe samenwerking tussen professionals (cantor, organist, predikant, koster) en betrokken gemeenteleden worden deze experimenten zorgvuldig vormgegeven onder begeleiding en met ondersteuning van de nieuw te werven kerkvernieuwingsproducent.

3. Muziekdienst

Gasten of professionele musici van buiten brengen een nieuw liturgisch werk (compositieopdracht) en andere gepaste muziek ten gehore in de tijd dat normaal de preek plaatsvindt, en eventueel op de plaats van de offerande- en communiemuziek. Onze eigen Sweelinckcantorij onder leiding van onze cantor zal hier, waar mogelijk en van toepassing, een samenwerking aangaan met (professionele) instrumentalisten en zangers van buiten. Ook zullen externe ensembles en solisten de uitvoering van nieuw werk voor hun rekening nemen. Onze organist zal hier ook een rol in kunnen spelen. Een werkgroep muziek, bestaande uit interne en externe professionals en enkele gemeenteleden zet hier een sterke lijn uit, zowel liturgisch als op het gebied van nieuwe muziek. Denk hierbij aan

nieuwe hedendaagse klassieke en neo-klassieke muziek, maar ook eventueel aan minimal muziek en smaakvolle, soms symfonisch gedachte, singer-songwritermuziek.

Component 3 kan ook plaatsvinden in de Avonddienst. Dit moment, ook wel de vesperdienst of het avondgebed geheten, heeft een oecumenische inslag. Er is traditioneel veel ruimte voor muziek. Als onderdeel van 3) wordt in de vesperdienst voor de hele liturgie eens per maand samengewerkt met musici van buitenaf. Het open karakter van de vaste vesper-vorm leent zich uitstekend voor de ontmoeting tussen profaan en sacraal, seculier en gelovig, en opnieuw zien we daar een kans om onze taak als liturgiewerkplaats te versterken.

Ons vierde idee is ook gericht op vernieuwing in en van(uit) de Avonddienst.

4. Huis voor Mokum

Meer dan tien kloosters stonden in de directe omgeving van de Oude Kerk, niet eens zo veel eeuwen geleden. Het getijdengebed, met de beurtzang van de psalmen, de stilte en contemplatie: het zijn de kernelementen van de vesperdienst zoals die wekelijks in de Oude Kerk wordt gehouden. De traditie wordt in stand gehouden. De ruimte wordt geboden aan wie stilte zoekt, gelovig of ongelovig, ietsisten, twijfelaars - iedereen is welkom! We zullen andere kerken en geloofsgemeenschappen uitnodigen om de voorbede te doen. Wie weet wordt dat op den duur een 'gebed voor de stad'. Van oudsher is de OKG-vesper expliciet oecumenisch van karakter. Daarom is het Huis voor Mokum ook een echte uitbreiding van een staande praktijk van de vespers in de Oude Kerk. In eerste instantie gaan we met groepen als Stroom, Gist, Taizé, mensen rond een tentoonstelling in de kerk, de samenwerking aan. Dat kan meer en minder uitgebreid. Dit vergt afstemming en daarom zullen we het doseren en steeds evalueren. We betrekken een professionele kracht bij de planning en organisatie van deze diensten.

De titel van dit onderdeel is ontleend aan het gebed voor Mokum, rond de driewoordige spreuk van de stad Amsterdam (heldhaftig, vastberaden, barmhartig), gebaseerd op de gedachte dat deze stad een plek is voor iedereen, die in vrijheid haar/zijn geloof wil beleven. Ook is de verbinding met de kerkenraad en het elders genoemde aanbod van activiteiten van de OKG van belang om de kerkvernieuwing hier tot een succes te maken. Op den duur spreekt zich rond dat er in het hart van de stad een plek is, waar je ruimte vindt voor verstilling, waar je stil kunt zijn met mensen die heel anders zijn dan jij. Op deze manier kannibaliseert de OKG andere gemeenschappen niet: iedereen weet dat de plek er is en dat is al heel belangrijk. Nieuwe bezoekers en gemeenteleden vinden wij door het profiel van openheid binnen een sterk historisch geïnspireerde liturgie. Dat profiel wordt door deze activiteiten versterkt en daar zal nieuw publiek op afkomen. De vesper is bij uitstek een plek van 'laagdrempelige spiritualiteit'.

2.5 De voorwaarde (of essentie?) van kerkvernieuwing: een communicatie-campagne

Doordat we geestzoekers van 'buiten' (buiten de OKG, buiten de kerk) actief naar binnen halen en met hen in gesprek gaan, maken we hen en hun netwerk bekend met wat er in onze liturgische werkplaats gebeurt. Deze mond-tot-mondreclame binnen hun eigen netwerk is op zich al een krachtig communicatie-instrument. Daarnaast is een brede en tegelijk gerichte communicatie-strategie essentieel. Breed in de zin van de grote groep van zin- of geestzoekers in Amsterdam. Gericht in de zin dat we moeten laten zien wat wij te bieden hebben ten opzichte van alle seculiere plekken in Amsterdam waar je ook muziek, stilte, gesprek kunt vinden. Tegelijk moet duidelijk zijn dat wat wij te bieden hebben geen pasklare 'God', 'zin' of 'geest' is, maar het vrij en open denken en spreken erover, binnen onze door lofzang bezielde Oude Kerk. Volgens zeer recent onderzoek van het SCP ziet inmiddels een meerderheid van de Nederlanders zich als niet-gelovig. Tegelijk neemt het aantal zinzoekers onder de 40 jaar, toe. In

de ogen van de buitenstaander is het enige dat de kerk onderscheidt van de rest van de wereld dat de kerk rondom het woord God (of een andere naam) is opgebouwd: kunst, psychologie, filosofie, poëzie, verhalen, theater, samen (religieuze) muziek zingen, dat kun je tot vervelens toe buiten de kerk vinden. De God waar deze buitenstaander niet in gelooft lijkt meestal het meest op het soort Zeus-beeld. Dit specifieke 'ongeloof' deelt deze buitenstaander met het grootste deel van onze kerkgangers! Alleen weet de buitenstaander dat niet, omdat wij blijkbaar besloten hebben dat dit onderwerp niet de moeite van het openlijk bespreken waard is. Er heerst een idee dat die Godsvraag voorbij is. De verlegenheid die de meer 'openminded' kerken sinds de Tweede Wereldoorlog hebben bij het praten over het woord God, is er waarschijnlijk de grootste oorzaak van dat het er steeds leger wordt. En, omgekeerd, bij de evangelische stromingen steeds voller. Kortom, de communicatie over ons 'project' is al het begin van het gesprek dat we met 'de mensen van buiten' willen voeren, en dat de kern vormt van onze kerkvernieuwing. Deze communicatie luistert daarom heel nauw, en zal professioneel van opzet moeten zijn.

Een voorbeeld van een – nader in samenwerking met een professional uit te werken – communicatiecampagne voor de buitenstaander, de nieuweling, de zoeker voor wie onze schat (de door vrije hedendaagse mensen met eeuwige lofzang bezielde Oude Kerk) veel zal kunnen betekenen:

IS ER GOD?

IS ER NIETS?

IS ER IETS?

niet-weten mag je binnen het ritueel van de oudste kerk van de stad

Oudekerk.amsterdam

Waarbij genoemd voorbeeld in relatie tot de bovengenoemde kerkvernieuwingsactiviteiten in een communicatiecampagne opgenomen kan worden.

3 Doelgroep

3.1 Onze doelgroepen

We zien primair twee doelgroepen voor ons kerkvernieuwingsproject.

1. De voorzichtige terugkeerder

We denken hierbij aan mensen die geïnteresseerd zijn in kunst en cultuur, in muziek en in dialoog. Mensen met een open, onderzoekende houding. Het zijn mensen met van oorsprong een kerkelijke achtergrond, die de kerk een tijdlang de rug hebben toegekeerd. Nu zijn zij zover om voorzichtig over hun aversie van de kerk als achterhaald instituut heen te stappen. Het zijn mensen die op zoek zijn naar zingeving, die (hun) levensvragen willen verkennen. Wellicht zijn deze mensen zo rond de veertig, misschien wat ouder. Zij zijn gewend aan stijl en kwaliteit, kunnen genieten van schoonheid en van tradities en rituelen. Over het algemeen zijn zij bereid om daarvoor te betalen of daaraan bij te dragen. In onze kerkgemeente hebben we deze mensen in huis. We zouden hen willen vragen naar de manier waarop zij in de OKG terecht zijn gekomen, en zo patronen op het spoor willen komen. Ook zouden we bezoekers van de stilteconcerten van de stichting willen bevragen.

2. De nieuwe ballastvrije zinzoeker

Hier denken we aan mensen van vijftig jaar of jonger, die weinig tot niets weten van kerk en God, maar wel gevoelig zijn voor spiritualiteit en rituelen. Veel van de beschrijving van de eerste doelgroep past hier ook, qua culturele interesses. Deze doelgroep flirt met allerlei manieren van zingeving: van yoga tot kloosterweekend, van politieke betrokkenheid tot festivalbezoek. Dit zijn vaak hoogopgeleide mensen met een sociale inborst, die verantwoordelijkheid dragen in de samenleving en vanuit die verantwoordelijkheden tegen zingevingsvraagstukken aan lopen. Het is de generatie wier ouders de kerk de rug toe hebben gekeerd omdat die in de kerk meer beperking dan bevrijding hebben ervaren. Dat die verlaten traditie ook nog spirituele meerwaarde kan hebben, is voor hen niet uitgesloten. Sterker nog: het heeft wel iets aantrekkelijks om je ergens in te kunnen voegen – en te onderzoeken wat betekent om je levensvragen te plaatsen in de context van deze oude rituelen. Ook van deze doelgroep hebben we een aantal gemeenteleden in huis, en met hen willen we het gesprek zoeken: wat bracht jou hier, en wat kunnen we daarvan leren?

3.2 Onze plannen om deze doelgroepen te bereiken

Allereerst dienen we onszelf uit te rusten met de kennis en kunde die nodig zijn om deze doelgroepen daadwerkelijk te bereiken. Daarom is de keuze van de pr-medewerker die we uit de kerkvernieuwingsgeldten zullen kunnen bekostigen van groot belang. Het profiel van deze functie bevat zaken als: sterk in doelgroepenanalyse, praktische instelling (laaghangend fruit kunnen detecteren en gebruik maken van bestaande netwerken, warme contacten), kennis van mediagebruik van de doelgroepen, taalgevoel, vormgeving (of deze goed weten uit te besteden), planmatig werken, vrijwilligers kunnen aansturen. Kortom, een schaap met vijf poten. Samenwerking met de PKA en putten uit de daar aanwezige kennis is belangrijk.

De samenstelling van elementen in dit kerkvernieuwingsplan is tot stand gekomen vanuit een uitgebreide bespreking in de brainstormgroep van de 'waaromvraag'. Daarbij kwamen de doelgroepen al naar voren. We hebben uitgebreid stilgestaan bij onze visie en wat wij zien als de sterke punten die al aanwezig zijn. Wat hebben wij nodig om een kerk te worden die onszelf diep aanspreekt en tegelijk een effectieve uitnodiging is voor de mensen die we actief binnenhalen en voor de mensen die op onze activiteiten en campagne af komen?

Omdat we niet weten wat het beste antwoord is op deze vraag, hebben we meerdere elementen geselecteerd waarvan we verwachten dat ze onze doelgroepen zullen aanspreken. Tegelijk zijn dit ook de elementen waarvan we verwachten dat deze ons zullen helpen uit te vinden hoe we in de toekomst OKG willen zijn:

- Doelgroep 1: bekende verhalen belicht op andere manier (preek-gesprek, kerkatelier), ruimte voor zelf zoeken (campagne, muziek, activiteitenladder), nieuwe (klassieke) composities.
- Doelgroep 2: nieuwsgierigheid gewekt (campagne, Huis voor Mokum), onbekende verhalen worden dichtbij gebracht (preek-gesprek, kerkatelier), bekendheid krijgen met de verhalen en rituelen (flyers, activiteitenladder), herkenning in muziek (bekende componisten/ singer songwriters in andere context, namelijk middenin een kerkdienst).

Dan hebben we het nog niet over de vaste aantrekkelijkheden, die hopelijk voor beide doelgroepen zullen spreken als ze er eenmaal zijn: het kerkgebouw, de ligging van dat gebouw, het orgel, de goede, moderne en maatschappijkritische preken, goede lezers en voorbidders met eigen karakter, de sterke liturgie, een welluidende cantorij (met vaak 15 à 20 zangers), een jonge getalenteerde cantor en componist, een toporganist met internationale carrière, een energieke gastvrije koster, taartenbakclub, kinderkringen, tienerkring, de tentoonstellingen van het museum en de stilte.

4 Verbinding met de context

In deze aanvraag zien we onze omgeving als een mix van de fysieke én de mentale omgeving van de OKG. De fysieke omgeving is vanwege de bovenlokale uitstraling van de gemeente moeilijk vast te pinnen. De thuisbasis van de OKG is wel dat oude gebouw midden op de Wallen. Die plaats doet mee in ons kerk-zijn, vooral als contrast: we vinden, en bieden, daar een rustpunt in een wereld van onrust. Eerdere ervaringen met kerkvernieuwingsprocessen hebben ons geleerd dat we de fysieke omgeving van het gebouw niet tot startpunt moeten maken van onze plannen. De OKG komt namelijk samen in een gebouw met een museale functie, en dat betekent dat we alleen op zondag van de ruimte gebruik kunnen maken. Doordeweekse inloopavonden zijn simpelweg geen optie. Daarom is dit kerkvernieuwingsplan gericht op de zondagsdiensten, het hart van ons gemeentezijn.

Dat doen we dan ook met deze insteek van ons kerkvernieuwingsplan in het hart van ons gemeentezijn.

Op zondagen wordt het sacrale karakter van het kerkgebouw nog meer zichtbaar dan anders, omdat wij daar de liturgie vieren en beleven, met veel muziek, kwaliteit, stijl en zorgvuldigheid. Dit alles is ingebed in een krachtige traditie die een tegenwicht tegen het vluchtige, eenmalige van de waan van de dag. En tegelijkertijd vindt deze traditie al sinds de OKG in haar huidige vorm bestaat, haar kracht in de verrijking door nieuwe impulsen van de wereld van hier-en-nu.

Daarmee zijn we een bijzondere plek in het fysieke, maar tegelijk ook mentale culturele landschap in Amsterdam: een plaats waar sacrale muziek opnieuw op een sacrale plaats kan klinken. En dat is uniek! Mensen zijn bereid hiervoor te reizen: van Amersfoort tot Santpoort komt men naar deze plek in Amsterdam.

Met onze mentale omgeving bedoelen wij verder, dat we actief gebruik maken van de netwerken waarin veel Oudekerkers zich nu al begeven. We schrijven er meer over in hoofdstuk 3 – doelgroepen, waarin we laten zien dat we ons richten op cultureel geëngageerde, hoogopgeleide, (opnieuw) nieuwsgierige zinzokers, die houden van hoogwaardige muziek, krachtige verhalen en betekenisvolle rituelen. Overigens betekent dit niet dat we daarmee andere mensen willen uitsluiten: onze gemeenschap is het toonbeeld van een groep vogels van zeer diverse pluimage.

Een andere belangrijke les die we meenemen uit eerdere ervaringen met kerkvernieuwing, is dat we gericht aandacht moeten hebben voor opvolging van de bezoekers. We willen mensen die komen voor de incidentele ervaring, de speciale uitvoering of de inspirerende spreker prikkelen om zich vaker te laten zien. We willen bezoekers tot betrokkenen maken. Een herkenbaar ritme (de laatste zondag van de maand) is daarbij belangrijk, om een zekere verbinding en vertrouwde op te bouwen. Maar ook merkbare en persoonlijke aandacht bij binnenkomst en bij vertrek. We richten daarvoor een werkgroep in, die we vooralsnog de ‘werkgroep doorpraten’ hebben genoemd.

We zoeken waar het ook maar mogelijk is gesprek met bezoekers, over hun redenen om te komen, hun vragen en hun overwegingen om te blijven. Dat gesprek is voor ons wezenlijk om niet alleen te komen tot een passend, fris en prikkelend aanbod, maar ook om het hart van kerkvernieuwing te begrijpen en te bezielen.

Opvolging krijgt ook gestalte in de ontwikkeling van activiteitenladders, waar de programmering voor de komende tijd op te vinden is, naast het reguliere aanbod van de OKG. Deze willen we op papier en online verspreiden onder bezoekers van de activiteiten. We denken ook aan de ontwikkeling van workshops of cursussen Bijbelverhalen en Avondmaal voor geïnteresseerde bezoekers.

5 Relaties met andere projecten van de gemeente: verduurzaming

Kerkvernieuwing uitvinden vraagt een grote investering! Het gaat hierbij om een mentale oefening van de gemeenteleden, naast de al bestaande praktische inzet om de diensten en activiteiten te realiseren. Je door de buitenwereld laten aanspreken vergt openheid en vraagt je kwetsbaar te durven zijn. Het nadeel van een kwetsbare gemeente na een moeilijke periode kan hier een voordeel blijken: gemeenteleden delen een gevoel van urgentie en verlangen naar groei, een nieuwe morgen.

De OKG heeft een traditie van tweegesprekken/geloofsgesprekken. Ook zijn er vaak gespreksgroepen aan de hand van een Bijbelhoofdstuk of het werk van een kerkvernieuwer, onder begeleiding van onze theologisch professioneel onderlegde eigen gemeenteleden of de predikant. Het is dus een kwestie van bestaande structuren inzetten en enigszins aanpassen om de nieuwe kerkbezoeker, voorzichtige 'terugkeerder' of volstreekte 'nieuweling' goed te bedienen. Dit is essentieel om de effecten van de kerkvernieuwing duurzaam te laten zijn. Ook de gemeenteavonden en zoom-bijeenkomsten over specifieke onderwerpen zullen hierbij een rol spelen. Onze ervaring is dat het goed werkt om mensen uit te nodigen een vrijwillige functie op zich te nemen.

De OKG is voornemens om begin 2023 een interim-predikant te beroepen. Deze krijgt, bij toekenning van de onderhavige aanvraag, als speciale opdracht om het kerkvernieuwingsproces van de OKG te begeleiden, met het accent op de verduurzaming van de positieve elementen uit de kerkvernieuwing. Tegen het einde van de kerkvernieuwingsperiode is de OKG klaar voor een nieuwe, eigen predikant, die zich natuurlijk zal kunnen vinden in de verworvenheden van de kerkvernieuwing en dit actief verder zal brengen, in nauwe samenwerking met de (ook nieuwe) gemeenteleden.

Zoals al eerder geschreven: wij weten gaandeweg welke aspecten van de kerkvernieuwing het beste werken. We gaan dus na afloop van deze kerkvernieuwingsperiode niet noodzakelijk alles blijven voortzetten, en/of niet per se in dezelfde frequentie als tijdens de kerkvernieuwingsjaren. Dat drukt tegen die tijd de kosten. Ook door de bekendheid die er dan is verworven en de patronen van publiciteit die door de professional zijn opgezet, zullen wij veel minder professionele pr-uren nodig hebben na afloop van de kerkvernieuwing. Samenwerking met de PKA is ook hier van belang.

Voor de liturgie-ontwikkeling, het geven van compositieopdrachten en het uitvoeren daarvan door externe professionals is in deze aanvraag voorzien in het inhuren van een professionele, gespecialiseerde fondsenwerver. De opdracht van deze fondsenwerver zal expliciet zijn om een structuur op te zetten, waarmee de OKG na afloop van de kerkvernieuwingsperiode door kan gaan met het werven van externe, niet per se kerkgebonden fondsen. De verbinding met deze seculiere wereld is van groot belang om de kerkvernieuwing duurzaam te maken. Dit aspect van de kerkvernieuwing moet tegen die tijd kostendekkend zijn.

Ook nieuwe vormen van financiële betrokkenheid, zoals het oprichten van 'steungroepen' voor bepaalde onderdelen van de kerkdiensten (dit geld gaat gewoon via de bestaande kanalen), zal het voor niet-leden mogelijk maken de drempel van het geven aan een kerk te slechten.

We maken het voor de bezoekers op alle manieren makkelijker om te betalen, met mobiele pinapparaten, donatie-suggesties en QR-codes. Met al deze veranderingen hopen we met nieuwe mensen erbij een duurzame basis voor een vernieuwde OKG te leggen.

6 Op te leveren eindresultaat

In meetmoment 2026, wanneer de kerkvernieuwingssubsidie ten einde loopt, is het volgende gebeurd:

- De OKG heeft een nieuwe predikant, met in haar/zijn takenpakket minder diensten, coördinatie pastoraat en ze/hij begeleidt ook deels de – dan beperkte – productiewerkzaamheden van de kerkvernieuwingsaspecten.
- De predikant heeft veel geleerd op het gebied van organisatie van kerkvernieuwing, van de professionals met wie de laatste twee jaar is samengewerkt.
- De kerkenraad heeft veel meer contacten met andere kerkplekken en gemeenschappen, omdat we samen strijden voor een revitalisering van de wegen naar onze Bron (niet per se om de kerk te redden).
- De productie van de nieuwe composities wordt extern professioneel gedaan, omdat de fondsenwerver die we drie jaar bij ons hebben gehad, hiervoor een duurzame financiering heeft kunnen realiseren.
- Er zijn 12 nieuwe composities als 'muziekpreken' gemaakt en gespeeld.
- Er is een levendig kerkatelier ontstaan, dat aansluit bij jongere zinzzoekers en oudere kerkgangers.
- De gespreksprek met BN'ers en kunstenaars die in het museum exposeren, is 'hot': hier steek je wat op over diepere vragen van zin en samenleving en over die Oude Bron.
- De Vespers zijn de *talk of the town*, want je weet precies wat je krijgt, door die stokoude, prachtige abdij-liturgie en tegelijk wordt er steeds iets bijzonders met professionele muziek gedaan of wordt er met een andere geloofs/zingevingsgemeenschap uit de stad samengewerkt, waarvan je niet weet wat het wordt, klinkt het gebed voor Amsterdam... van Ghanese christenen uit de Bijlmer, tot moslims uit nieuw-west of humanisten uit de grachtengordel. Allemaal komen ze naar de plek waar de stad ontstaan is en waar de vroegste Amsterdammers ook zin zochten.
- Er zijn 27 à 38 vaste nieuwe leden bij de OKG gekomen. Dat berekenen we als 30 betalende pastorale eenheden (BPE's) die gemiddeld € 800 per jaar bijdragen (zo hoog ligt het gemiddelde nu.¹). Deze mensen doen op den duur ook mee als vrijwilligers.
- Er zijn 150 min of meer regelmatige bezoekers die makkelijk betalen via pinapparaatjes en QR codes. We verwachten het gemiddelde aantal kerkgangers van 80 per dienst. Dat is iets hoger dan voor corona en een verdubbeling t.o.v. dit moment. En er zijn honderden losse nieuwsgierigen die op een van de kerkvernieuwingsonderdelen aanslaan en komen kijken. Zij snappen dat het niet goedkoop is dit allemaal te doen en betalen tamelijk hoge richtbedragen voor de collectes. We verwachten het hogere bedrag aan jaarlijkse incidentele bijdragen van € 7000 per jaar. Aangezien de (seculiere) fondsenwerving en steungroepen modellen nieuw zijn, is het niet realistisch daar een bedrag aan te verbinden. Het kan gaan om een paar duizend euro, maar net zo goed om €15.000 à €20.000.
- De gemeenteleden die hebben geleerd hoe ze een open gesprek voeren, hebben hun agenda vol met mooie 'zinzoekgesprekken' met nieuwsgierige jongere volwassenen. De activiteitenladder floreert. We hebben nieuwe energie en onze theologisch onderlegde gemeenteleden hebben plezier in het geven van gespreksbijeenkomsten en cursussen. De kinderkring bloeit. Er zijn zowaar vier nieuwe gezinnen bij- of teruggekomen, met uitzicht op meer!

¹ Onderbouwing BPE's: brieven verstuurd-reacties aantal betalende eenheden-totaalbedrag-gemiddelde bijdrage

April 2021	410 brieven	108	€ 75.408,30	€ 698,23
Aug. 2021	410 brieven	110	€ 80.248,80	€ 729,53
April 2022	234 brieven	97	€ 80.521,30	€ 830,12

Conclusie: de deelnemers aan Actie Kerkbalans hebben hun bijdrage voor 2022 gemiddeld met € 100 per jaar verhoogd.

7 Projectorganisatie

Het uitgangspunt bij het organiseren van de bijzondere diensten en vespers is – waar mogelijk – aansluiten bij bestaande structuren/werkgroepen in de OKG, en maar beperkt nieuwe werkgroepen oprichten. Een aantal kerkenraadsleden maakt deel uit van de betrokken commissies en werkgroepen. Zij zijn de verbinding tussen wat daar gebeurt en de producenten (zie hieronder) enerzijds, en de kerkenraad anderzijds.

In de beginfase van het kerkvernieuwingstraject zullen we een werkgroep werving en selectie samenstellen, die profielen ontwikkelt voor de aan te trekken professionals en deze procedures begeleidt (in overleg met PKA). Een aanzet voor de profielen hebben we al wel uitgedacht. We vermelden nu puntsgewijs een aantal belangrijke rollen voor het kerkvernieuwingsproces. Daarbij merken we vooraf al op dat meerdere rollen door één persoon kunnen worden ingevuld, en dat dat – in verband met overzicht houden en korte lijntjes – ook wenselijk is.

Interim-predikant (nieuw)

Opdracht: predikant met als opdracht gezicht en begeleiding van de kerkvernieuwing (0.4 fte reguliere begroting, 0.1 fte kerkvernieuwing).

- De interim-predikant kan zowel theologisch als sociaal de gemeente enthousiasmeren en inspireren in dit vernieuwingsproces, is een verbindende factor tussen bestaande gemeente en nieuwe mensen.
- Focus zal – behalve op theologische lijnen – moeten liggen op: hoe treden we nieuwe mensen tegemoet en zijn we open voor gesprek en vragen. Ook heeft de interimpredikant een rol als theologisch inspirator en vraagbaak, en begeleidt hij/zij de gemeente in dit transitieproces.
- Focus van de interim-predikant zou niet moeten liggen op het ‘van de grond krijgen’ of het coördineren van de bijzondere diensten (alhoewel zij net als de cantor en organist wel aan de vormgeving ervan zal meewerken). Het produceren is voor de producenten. (zie onder). De interimpredikant doet geen regulier gemeentewerk, geen pastorale bezoeken, en gaat hooguit eens per maand voor in een reguliere dienst.

Producent(en), plus coördinatie van kerkvernieuwing als geheel (nieuw)

Betaalde krachten: zij nemen deel in de werkgroepen rond muziek, getijden, eredienst. Behalve onderstaande taken zijn zij ook betrokken bij de praktische uitvoering van de bijzondere diensten. De verantwoordelijke producent is dan aanwezig voor organisatie, zodat niet dat niet neerkomt op (huidige) professionals, ambtsdragers en koster.

- **Productie muziek Ochtend- en Avonddienst**
 - Neemt deel aan werkgroep muziek.
 - (Meedoen) research componisten/ensembles in werkgroep muziek, contacten leggen.
 - Onderhandelingen en uitzetten opdrachten.
 - Begeleiding van optredende musici en componist op de dag van de Muziekdienst
 - Verwerking facturering van de musici en componisten, financiële verantwoording deelbegroting
 - Eén keer per maand ensembles en solisten begeleiden voor de Avonddienst (vesper).
- **Productie Avonddienst (vesper)**
 - Zeer frequent een gemeenschap vinden en uitnodigen om de bijdrage aan de vespers te vullen voor Huis van Mokum.
 - Gemeenschap *briefen* en voorbereiden.

- Neemt deel aan vergaderingen van de werkgroep getijden.
- **Productie kerkatelier en preekgesprek**
 - Bereidt de sprekers voor in overleg met de predikant van dienst
 - Begeleidt vrijwilligers en – incidenteel – externe professionals bij het realiseren van kerkatelier-ideeën.
 - Coördineert met predikant van dienst en werkgroep eredienst.
- **Coördinator kerkvernieuwing**
 - Zoekt en benadert kandidaten voor de gespreksprek (of coördineert dat)
 - Knoopt alle personen en werkgroepen aan elkaar, houdt overzicht
 - Communiqueert i.o.m. de KR/scriba/vz met de PKA en de commissie kerkvernieuwing
 - Houdt de financiën van de kerkvernieuwing in de gaten i.o.m. de penningmeester/kerkrentmeester.

Koster vespers (nieuw)

- Gastheer/gastvrouw voor de gasten uit andere gemeenschappen en musici.
- Beheert de vloer.
- Nauwe samenwerking met producent en werkgroep getijden.

Werkgroepen

Een deel van de inzet geschiedt door professionals, maar een ander belangrijk deel wordt in samenspraak tussen professionals en vrijwilligers opgepakt. Zij ontmoeten elkaar in nieuwe en bestaande werkgroepen. Daarvan geven we hieronder een overzicht.

- **Werkgroep muziek (nieuw)**
 - Bestaat uit een externe muzikspecialist (identiteit kan wisselen, zie hieronder), een gemeentelid met kennis en kunde van hedendaagse kerkmuziek, een kerkenraadslid, een professional (cantor/organist), en de producent muziek
 - Taak: denktank muziekdiensten (ochtend en avond)
 - De commissie richt zich in eerste instantie op deze 4 compositieopdrachten per jaar (in totaal 12 over drie jaar).
 - De werkgroep wordt zo samengesteld dat de componistenkeuze aansluit bij de doelgroepen die we willen aanspreken.
 - Afstemming met producent muziek over muziekdiensten.
 - Afstemming met de Sweelinckcantorij (indien deze betrokken is) via de cantor.
- **Werkgroep eredienst**
 - Bestaande werkgroep, organiseert de reguliere vespers en heeft een rol in de 'bijzondere' vespers (1x per maand muziek, 1x per maand Huis van Mokum), mogelijk uitbreiding nodig.
 - De werkgroep eredienst denkt als 'denktank' voor de liturgie mee over de inbedding van de nieuwe elementen in de liturgie. Dit geldt voor alle nieuwe (ochtend)diensten (muziek, kerkatelier, preek-gesprek).
 - Voor de muziekdiensten werkt ze nauw samen met de werkgroep muziek.

- Voor kerkatelier en preek-gesprek is deze commissie verantwoordelijk voor meedenken met de producent over de invulling.
- Producent kerkatelier en preekgesprek maakt deel uit van deze werkgroep.
- **Werkgroep getijden**
 - Huidige werkgroep getijden, mogelijk uitbreiding nodig.
 - Producent vespers maakt deel uit van de werkgroep.
 - Taak: groepen 'van buiten' verbinden met liturgische huis van de vesper.
 - Samenwerking met Raad van Kerken
- **Werkgroep pr**
 - Huidige werkgroep pr wordt aangevuld met de PR-professional
 - Denkt mee over ontwikkelen campagne.
 - In samenspraak visie ontwikkelen, doelgroepen analyse uitvoeren, vormgeving.
 - Helpt bij de praktische uitvoering (o.a. flyers neerleggen, verspreiden)
 - Beheer promotiemateriaal, verduurzaming daarvan (d.m.v. formats etc.)
- **Werkgroep doorpraten (nieuw)**
 - Taak: structuur creëren voor doorpraten met nieuwkomers, kring-achtige structuur, met gemeenteleden opzetten
 - Opvolging doordenken en concretiseren
 - Onder leiding van interim-predikant.

Vrijwilligerscoördinator (KR-lid)

- Het is goed om van te voren te zeggen dat de kerkvernieuwing behalve voor de gemeenteleden die in genoemde werkgroepen zitten, ook van overige gemeenteleden enige extra inspanning zal vergen, vooral praktisch rond de kerkvernieuwingsdiensten (ontvangst, sjouwen). Dat betekent enerzijds dat bestaande taken wat 'diverser' worden (de diensten zijn verschillend), maar wellicht ook dat bij zo'n dienst net wat meer mensen nodig zijn. Overigens kan de producent zich er ook voor inspannen dat ook de 'gasten' bij praktische zaken helpen. Dat is bijvoorbeeld voor koor of orkest niet abnormaal om te vragen.
- Taken vrijwilligerscoördinator:
 - Werft mensen voor gastvrijheidsrollen (versterking commissie van ontvangst, zowel met menskracht als in toerusting voor de taak mbt gastvrijheid).
 - Werft mensen voor praktische uitvoering van de bijzondere diensten: stoelen sjouwen, uitbreiding hulpkoster, etc). Ook de streaming zal wat minder 'standaard' zijn, streamers moeten meer overleggen met producent over beeldvoering.

Fondsenwerving

Een belangrijk onderdeel van het kerkvernieuwingstraject is fondsenwerving.

- De fondsenwerver heeft tot taak fondsenwerving voor muziekprogramma en compositieopdrachten.
- Fondsenwerver heeft kennis van muziekwereld en culturele fondsen.
- Kan visie uitwerken voor middellange termijn en zoekt samenwerking met seculiere compositie opdrachtgevers zoals muziekfestivals om de inkomsten te verduurzamen.
- Producenten begeleiden dit proces.

PR-specialist / communicatiestrateg

- Sterk in doelgroepenanalyse, praktische instelling (laaghangend fruit kunnen detecteren en gebruik maken van bestaande netwerken, warme contacten), kennis van mediagebruik
- Ontwikkelen pr-campagne
- Ontwerpen of laten ontwerpen materialen (in formats die 'duurzaam' zijn), vormgeving
- Coördineren en uitvoeren pr-campagne in overleg met werkgroep pr
- Vrijwilligers aansturen
- Contact met PKA over communicatie

Professionals in opdracht

Ten slotte splitsen we nog uit naar professionele krachten die in incidentele opdrachten, dus niet structureel, voor het kerkvernieuwingsproject aan de slag gaan. We denken daarbij aan:

- Professionele musici
 - Inhuren per compositie-uitvoering; hangt dus erg af van wat de compositie is
- Externe muzikspecialist
 - Denkt mee bij het uitzetten van compositie-opdrachten
 - Luistert mee
 - Op incidentele basis
 - Niet per se altijd dezelfde persoon
 - Neemt deel aan werkgroep muziek
- Componisten
 - Inhuren per compositie
- (s)prekers
 - 1 per kwartaal

8 Planning

Hier beschrijven we globaal een tijdlijn in maanden voor een projectperiode van drie jaar (36 maanden). Een aantal aandachtspunten die we van belang vinden:

- o Een herkenbaar ritme van de kerkvernieuwingszondagen (eens per maand in de ochtenddienst, en om te beginnen eens per twee weken voor de vespers. Dat betekent dus twee keer per maand een 'bijzondere' vesper, waarvan een muziekvesper en een keer Huis voor Mokum.
- o Goede fasering van de uitwerking en uitrol van de ideeën. Ook in de opdracht aan de interim-predikant willen we fasering aanbrengen ten aanzien van zijn/haar rol bij het begeleiden van het transformatieproces van gemeenschap en het bewaken van de kerndoelen van het kerkvernieuwingsstraject.
- o Met de ervaringen die we hebben opgedaan tijdens het drie jaar durende kerkvernieuwingsproject moeten we verder. Dat betekent dat de elementen daarin die duurzaam kunnen worden toegepast moeten worden vastgelegd. Dat moet worden bedongen in de opdrachten die worden gegeven voor compositie, productie, fondsenwerving en pr.
- o Ook moet gaandeweg worden of een steunstichting voor voortzetting/doorontwikkeling van de liturgie op basis van de christelijke traditie van vóór de Reformatie tot meer donateurs kan leiden. (Bijv. Stichting Vrienden van de liturgie.) Daarbij zou helpen dat deze liturgie als cultureel erfgoed wordt gezien.

Maand

- 0** Startpunt: Aanvraag gehonoreerd + Budget vastgesteld en gegarandeerd.
Direct beginnen met Fase 1.
- 1/2/3** Fase 1. Taakbeschrijvingen schrijven + profielen/compensatie vastleggen.
Wervingscommissie opzetten of wervingsprofessional betrekken (netwerk!)
Fase 2. Beginnen met werven professionals, te beginnen met een pr-professional, gevolgd door koster(s) en producenten.
Drie maanden na het startpunt moet het team grotendeels compleet zijn
- 4/5/6** Fase 3. Team gaat aan de slag: Ontmoeten, structuur opzetten (samenwerking en informatiestroom), draaiboeken maken, muzikanten en andere externen werven.
Het team start met Pilots om dingen uit te proberen.
Zes maanden na het startpunt komt er een Feestelijke start/openingsceremonie om aandacht te genereren (PR!), en het 'project' officieel te openen.
- 7/8/9** Alle nieuwe vormen in de ochtenddienst zijn minimaal 1 keer langsgekomen (in het geval van het Huis van Mokum hopelijk vaker)
- 10/11/12** Een jaar na het startpunt (6 maanden na opening): Tussenevaluatie. Loopt de PR? Is er aantrekkingskracht? Hoe gaat het met de gemeente/oude garde wbt afhaken vs aanwas? Nieuwe aandachtspunten vaststellen.
- 13/14/15**
- 16/17/18**
Eén jaar na de opening: Grote evaluatie. Er moet nu echt groei in De bezoekersaantallen zijn. (Stellen we een bezoekersaantal vast dat hier en de volgende evaluatie gehaald moet zijn?) Waar moet er worden bijgestuurd?
- 19/20/21**
- 22/23/24**

25/26/27

28/29/30

Twee jaar na opening: Evaluatie en vooruitblik. Het moet nu duidelijk zijn of het project zelfbedruipend kan worden of niet, of op welke onderdelen. Zit er nog groei in de bezoekersaantallen? Wat is het toekomstperspectief?

31/32/33

34/35/36

Einde kerkvernieuwingsbudget. Doelen moeten zijn behaald:

- Er zijn 27 à 38 vaste nieuwe leden bij de OKG gekomen. Dat berekenen we als 30 betalende pastorale eenheden (BPE's) die gemiddeld € 800 per jaar bijdragen.
Deze mensen doen op den duur ook mee als vrijwilligers.
- Er zijn gemiddeld 80 kerkgangers van 80 per dienst.

9 Kosten

De totale kosten voor deze plannen worden geschat op 335.000 euro. Een flink deel hiervan gaat naar personeel: zo'n 247.000. Dat komt omdat veel van het werk regelen, organiseren, werven en promoten is; extra kosten aan het gebouw zijn er (vrijwel) niet. Gezien de ambitieuze plannen met de vesper is er ook weer een betaalde koster voor de vespers opgenomen. De rest wordt gebruikt voor muziek (zowel het componeren als het uitvoeren, totaal 78.000). Het overige betreft kleine zaken, zoals vergoedingen voor de (s)prekers, promotiematerialen, materialen voor het kerkatelier, en onvoorziene kosten.

Uit fictief eigen vermogen (een nalatenschap) kan de OKG 30.000 aan de kosten bijdragen. We schatten in dat er tevens 21.500 aan subsidies kan worden binnengehaald binnen het project en we dragen de kosten die we nu minder hebben aan de vespers ook bij, 3.500. De gevraagde subsidie is dus 280.000.

Nota bene: er zijn op termijn structurele inkomsten voorzien, los van subsidies e.d., van zo'n 1.900 in het eerste jaar tot hopelijk bijna 13.000 in het derde jaar. Echter, de Oudek gemeente heeft sowieso al een tekort op de begroting, en stelt voor om deze extra inkomsten terug te laten vloeien naar de gewone begroting.

Project Kerkvernieuwing 2022		Begroting							
Kosten									
Activiteit	Uitgaven voor	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Totaal	Toelichting	Dienst		
Componeren muziek o. b. v. Bijbeldeel	4 composities	16.000	16.000	16.000	48.000	12 composities	O		
Muziekdiensten	M uitvoering composities	10.000	10.000	10.000	30.000	ensembles/ strijkorkest/solist/...	4XO plus 10xV		
Preekgesprek	P 4 sprekers	800	800	800	2.400	onkostenvergoeding plus attentie	4XO		
Kerkateller	K materiaal	1.000	1.000	1.000	3.000	wisselend materiaal	4XO		
Organisatie/productie	producent	32.500	32.500	32.500	97.500	13 uur p.w.	O plus V		
4x M, 4X P, 4x K						10 uur p.w.	V		
contacten andere geloofsgem.	12 x andere gel. Gem.sch.					2 uur p.w.	V		
musici van buiten	10x					1 uur p.w.	V		
Externe muzikspecialist	10 uur p.k.w.	700	700	700	2.100	lid commissie muziek	O plus V		
Fondsenwerver compositieopdracht	4 uur p.w. tot 2 uur p.w.	10.000	5.000	5.000	20.000	met name in begin veel tijd	O.		
Vesperkoster	5 uur per week	7.600	7.700	7.700	23.000	dienstverband	V		
Publiciteit	PR professional 8 uur p.w.	20.000	20.000	20.000	60.000	incl. materiaal, drukkosten	O plus V.		
Coördinator kerkvernieuwing	2 uur p.w.	6.000	6.000	6.000	18.000				
Interimpredikant	4 uur p.w.	9.000	9.000	9.000	27.000	implementatie binnen gemeente	O plus V		
Onvoorziën		1.400	1.300	1.300	4.000				
Totaal kosten		115.000	110.000	110.000	335.000				
Baten									
<i>Eigen bijdragen OKG</i>									
beschikbaar uit eigen vermogen		10.000	10.000	10.000	30.000				
subsidies van derden		7.000	7.000	7.500	21.500				
eigen bijdragen vesperkoster		1.100	1.200	1.200	3.500				
Totaal baten		18.100	18.200	18.700	55.000				
Gevraagde subsidie		€ 335.000 - € 55.000 =	€ 280.000						
<i>Inkomsten op termijn</i>									
bijdragen nieuwe leden		1000	5000	11.000	17.000				
extra bijdragen Vespers		400	600	800	1.800				
beprrijzing muziekdiensten	collecteopbrengsten	500	700	1000	2.200				
		1.900	6.300	12.800	21.000				

Bijlage

Visie Oudekerkgemeente Amsterdam

Liturgie

De Oude Kerk, het historische hart van Amsterdam, is een liturgische plaats waar elke zondag niet alleen de huidige kerkganger, maar ieder die Geest wil zoeken en wil deelnemen aan de vieringen welkom is. Dit is een plek waar de Bijbelse blijde boodschap van bevrijding is te vinden. De vieringen vormen het hart van de gemeente.

Zij bestaan uit een kerkdienst in de ochtend met de dienst van Woord & Tafel waar wij geven en delen en aandacht hebben voor wie zorg nodig heeft, en een avondgebed met een contemplatief en oecumenisch karakter. Beide diensten zijn niet dogmatisch, maar geven ruimte voor ieder en toont betrokkenheid met de wereld.

De liturgie blijft - naar de aard van het dertiende eeuwse gebouw- gebaseerd op de brede christelijke traditie van voor de Reformatie, een liturgie waarin oude en nieuwe tijd samenvallen. De liturgie heeft een toegevoegde waarde op het gebied van religieus erfgoed en heeft daarmee niet alleen religieuze, maar ook maatschappelijke relevantie. De vorm kan mee-evolueren met de tijd. Zo blijft er ruimte voor nieuwe religieuze beleving.

De liturgie is en blijft een samenspel en een wisselwerking tussen ambtsdragers, vrijwilligers, musici en andere professionals, gemeenteleden en bezoekers. Er is een belangrijke plaats voor muziek en zang door de gemeente, de cantor, de organist en de Sweelinckcantorij.

De liturgie wordt zorgvuldig voorbereid en uitgevoerd. Wij streven naar kwaliteit omdat Gods lof zingen voor de gemeente een kernwaarde is.

Gebouw

Het gebouw, de Oude Kerk of Sint Nicolaaskerk, is belangrijk voor ons als gemeente. Het heeft een open karakter en dat sluit aan bij de ópen gemeenschap die wij willen vormen waar wij verbinding kunnen aangaan met een breed publiek. Dit is een plek waar mensen voelen dat ze thuis zijn gekomen bij een oude bron.

Wij vieren onze kerkdiensten in een museum dat niet ons eigendom is en waarvan we slechts een deel van de tijd gebruik kunnen maken. In dat museum zijn soms prachtige tentoonstellingen die bijdragen aan hetgeen wij in de kerk doen: vieren en delen. Dan inspireert de kunst. Tijdens andere tentoonstellingen schuurt de kunst met onze vieringen in de kerk. Dan is kunst een uitdaging. In beide gevallen streeft de geloofsgemeenschap een optimale samenwerking met het museum na.

Gemeenschap

De kerkelijke gemeenschap is een bijzondere: kerkleden komen uit alle windstreken, hebben verschillende, soms verrassende, achtergronden en vinden elkaar tijdens en rondom vieringen. De Oudekerkgemeente is een christelijke gemeenschap, in een ruimte waar de aanwezigheid van God en/of het goddelijke door de eeuwen heen is gevoeld. In die ruimte is plaats voor iedereen, gelovig of ongelovig, Amsterdammer of niet, jong of oud, zonder onderscheid.

Om de gemeenschap ook buiten de zondagen vorm te geven, organiseert zij doordeweekse (zoom)gesprekken over thema's, workshops, leeskringen, gemeenteavonden, geloofsgesprekken, kinderkringen, en wat zich verder aandient.

Kerkgangers, beroepskrachten, vrijwilligers en kerkbestuurders dragen de geloofsgemeenschap. In deze gemeenschap draagt iedereen zijn steentje bij, met zijn/haar talenten en naar vermogen.

Bezoekersaantallen en Financiën

Visie en financiën hangen samen, ook hangen visie en menskracht samen: de Oudekerkgemeente kan alleen realiseren wat ze wil als ze voldoende financiële middelen en voldoende menskracht heeft. Beide zijn kwetsbaar en daarom wil de gemeenschap haar vaste en tijdelijke deelnemers vrijmoedig om geld vragen.

De trend van dalende bezoekersaantallen wil de Oudekerkgemeente het hoofd bieden door te zoeken naar nieuwe vormen van zondagse vieringen, zonder kwijt te raken wat haar lief is en wat volgens vaste en tijdelijke bezoekers de vieringen zo bijzonder en aansprekend maakt. Een toename in gemeenteleden en passanten levert op termijn ook meer bronnen (qua menskracht en financiën).

Protestantse Kerk Amsterdam

De Oudekerkgemeente is en voelt zich onderdeel van de Protestantse Kerk Amsterdam (PKA) die Gods liefde voor de stad gestalte wil geven. In deze samenwerking zoekt en deelt de Oudekerkgemeente wederzijdse inspiratie. De gemeente wil eveneens raad en steun zoeken en geven bij thema's en zaken die de eigen gemeente overstijgen.

Tot slot wil de Oudekerkgemeente de mogelijkheid van gezamenlijke vieringen met andere geloofsgemeenschappen, binnen en buiten de PKA, verkennen.

Uniek

Het feit dat de geloofsgemeenschap en de vieringen in dit oudste gemeenschapsgebouw van de hoofdstad het langst plaats vinden van alle kerken in Amsterdam, blijft de uniciteit van onze kerkgemeente. We herkennen dat dit een bijzondere ervaring toevoegt aan het scala van de vieringen van de protestantse kerken.

De waardevolle elementen uit het verleden in de liturgie en het gebouw verbinden ons met voorgaande generaties en laat ons de Ene ervaren Die door de eeuwen heen Haar/Zijn genade heeft gegeven en Die er ook in de toekomst zal zijn.

Vastgesteld op 23 april 2022, Amsterdam.